

ZÁVOCZKI ADRIENN

Egy háromszögelő mérnök a Kataszteri Közlöny élén

Dobrovics Győző hivatali pályafutása 1880–1931 között*

Az 1892–1918 között – még a háborús évek nehézségei ellenére is – folyamatosan megjelenő *Kataszteri Közlöny*t azzal a céllal hozták létre a szerkesztők, hogy a Pénzügyminisztérium alá tartozó kataszter különböző osztályai között megteremtsék az együttműködést és előmozdítsák a szerteágazó munkálatok közti harmóniát. A lap első felelős szerkesztője Faragó Zsigmond (*1862) mérnök volt, aki Nagyváradon adta ki a folyóiratot. 1893-tól ezt a tisztséget Székely Ferenc (1852–1923) töltötte be, a társszerkesztő pedig Berczeli (Berczely) István (1852–1915) kataszteri mérnök lett. A folyóirat kiadása innentől kezdve Szegeden zajlott egészen 1895-ig, amikor Kolozsvárra helyezték a lap székhelyét. 1894-ben Berczeli lemondott és helyét a lapnál Dobrovics Győző (Viktor) háromszögelő mérnök foglalta el, akihez 1896-ban csatlakozott Gánóczy Sándor kataszteri mérnök és Spinner György háromszögelő mérnök. A közlönyt 1909-ig Budapesten adták ki, majd ezt követően a lap megszűnéséig Pozsonyban, Gánóczy Sándor gondozásában jelent meg.¹

Szakmai pályafutás

Dobrovics Győző Szombathelyen született 1855. július 22-én, és másnap, június 23-án lett megkeresztelve. A család a Kossuth Lajos utca 20. szám alatti házban lakott, amely a mai Posta-épület helyén állt egykor. Édesapja

Dobrovics Ferenc mérnök, édesanyja Szabó Julianna volt. Középiszkolai tanulmányait szülővárosában, a Premontrei Gimnáziumban végezte el 1872-ben kitűnő eredménnyel, majd a Királyi József Műegyetemen szerzett földmérő diplomát 1879-ben. Jól írt és beszélt magyarul, németül és franciául. 1890-ben feleségül vette orosz Marton Luisát, akitől két fia született, József (1892–1914) és Károly (1897–1948). A fiaikat a fővárosban, a budai vár plébániatemplomában keresztelték meg. A századfordulón családjával Budapesten az I. kerület Krisztina körút 83., később pedig az 51., illetve a 47. szám alatt lakott. 1910-ben a II. kerületi Oszlop utca 4-be, három évvel később az I. kerületi Ráth György utca 46-ba költöztek. Felesége hosszas betegség után 1914. január 29-én elhunyt, így már nem élhette meg, hogy idősebbik fia, József joghallgatóként bevonult a 14. cs. és kir. hegyitüzérezredbe mint tartalékos zászlós és a galíciai csatában 1914 októberében hősi halált halt. Holttestét a harctéren helyezték örök nyugalomra bajtársai. Lelki üdvéért egy hónappal később tartottak engesztelő szentmisét Budapesten a krisztinavárosi plébániatemplomban. Tíz évvel később, 1924. december 2-án a kisebbik fiú, Károly nőül vette Dingler Magdolnát. Édesapjuk, Győző később ismét megnősült, inámi Bolgár Margitot vette el, aki túlélte őt és 1931-ben gondoskodott férje temetéséről a Veszprém megyei Alsóörsön. Margit 1938. április 21-én hunyt el, szintén Alsóörsre temették.²

* Katasztertörténeti kutatásaimat 2014–2015-ben az OTKA K 105 866 projekt keretében végeztem. A Dobrovics Győzőre vonatkozó képeket mint kutatásainak eredményeit Feiszt György (MNL Vas Megyei Levéltár) kollégáink bocsátotta rendelkezésünkre, szíveségét ezúton is köszönjük.

1 *Kataszteri Közlöny (=KK)*, 1–27. (1892–1918), idézett rész: Olvasóinkhoz! *KK*, 1. (1892) 1:1.; REISZ T. CSABA: Gánóczy Sándor (1861–1938) emlékezete. *Catastrum*, 2. (2015) 2:38–49.; Születési anyakönyvi kivonatuk: <https://familysearch.org>.
2 MNL OL, S 92 Az Országos Földmérési Intézet vegyes iratai (= S 92) No. 25/2. Régi szolgálati és minősítési táblázatok; <http://szombathelypont.hu/latnivalok/tudosok-muveszek-nyomaban/dobrovics-gyozo-szulo haz.316/>; Dobrovics Győző, József és Marton Luisa halotti anyakönyvi kivonata: www.rakovszky.net; A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet

■ A szombathelyi Postapalota (Kossuth u. 18.) mellett álló, az akkori Forró utca 84., a mai Kossuth u. 20. alatt található, 1863–1864-ben épült egyemeletes ház helyén állt Dobrovics Győző szülőháza, amely omladozó, régi épület volt, amelyet alapjáig lebontottak az új ház építésekor

Dobrovics a kataszteri felmérés kötelékébe 1880. szeptember 15-én lépett be. A *Magyarország tiszti cím- és névtára* 1884-től említi őt mint segédmérnököt, aki Vácon a 7. felmérési felügyelőségénél teljesített szolgálatot 1886-ig. Egy évvel később a háromszögmereti számító hivatalhoz került Budapestre még mindig mérnöksegédként. 1888-ban az előírt vizsgát sikerrel teljesítette és „jól képesítettnek találtatott”. 1891-ben előléptették I. osztályú háromszögelő mérnöksegéddé, 1893-ban mérnökké, 1901-től pedig háromszögelő főmérnökké. Ugyanebben az évben a Belügyminisztérium utasítására a gyakori határvillongások és a korábbi elavult módszerek javítása miatt sort került a magyar–román határ rendezésére. A munkálatok elvégzését Mikó Bálint főispán (1840–1919), királyi biztos vezette, aki mellé Dobrovics Győzőt

osztották be műszaki főelőadóként. A háromszögelő mérnök munkája elismerésül megkapta az uralkodótól a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, három évvel később pedig – Launé Ede (*1845) nyugdíjazását követően – kinevezték a háromszögelő hivatal élére. 1910-ben megkapta a műszaki főtanácsosi kinevezést, és ugyanebben az évben sor került a magyar–román határ felülvizsgálatára is, amelyre a Belügyminisztérium kormánybiztosi minőségben ismét Dobrovicsot kérte fel. A munkálatok befejeztével érdemeire való tekintettel Ferenc József magyar nemességet adományozott neki, majd 1917-ben felmérési központi felügyelővé léptette elő. A mérnök szakmai pályája csúcsára ért, amikor 1916-tól (más források szerint 1914-től) a Pénzügyminisztérium XVIII. ügyosztályán dolgozott, amely az országos kataszteri felmérés és az

választmányának 699. rendes ülése. *A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye (= MMÉK)*, 65. (1931) 49–50:332.; *Budapesti Cím- és Lakásjegyzék*, 1900–1901:859.; 1901–1902:889.; 1902–1903:926.; 1903–1904:961.; 1904–1905:1002.; 1905–1906:1027.; 1906–1907:1033.; 1907–1908:1073.; 1908:1127.; 1909:1178.; 1910:1178.; 1911:1235.; 1912:1314.; 1913:1372.; 1914:1408.; 1916:1426.; 1922–1923:2/229.; 1928:2/145.; Dobrovics József születési, valamint Dobrovics Károly születési és házassági anyakönyvi kivonata, továbbá Bolgár Margit halotti anyakönyvi kivonata megtalálható: <https://familysearch.org>.

Sor-szám	A tanuló neve és születésének kelte	Hazája, születés-helye, laka	Atyjának vagy gyámnokának neve, állapota és lakhelye	Ösztöndíjas-e, tandíjmentes vagy fizető-e?	Vallása.
5.	Dobrovics Győző szül. 1855 július 22.	Magyarország Vas megye Sombathely	Aty: Ferencz mész- nök Sombathely.	ösztöndíjas fizető	R. C.
Tantárgyak	Időszakok				Észrevételek.
	I.	II.	III.	IV.	
Tanulmányi előmenetel					
Hittan	1	1	1		I.
Magyar nyelv . .	1	1	1		
Latin nyelv . . .	2	2	2		
Görög nyelv . . .	1	2	1		
Német nyelv . . .	1	2	2		
Földrajz	—	—	—		II.
Történelem	1	1	1		
Természetrajz . .	—	—	—		
Mennyiségtan . . .	1	1	1		
Természettan . . .	1	1	1		
Vegytan	—	—	—		III.
Bölcsészet	2	2	2		
Rajz					
Testgyakorlat . .					
Szépírás					
Ének					IV.
Franciáanyelv . .	1	1	1	1	Érettsegi vizsgálatot tett s
Rajz	1	1	1	1	Kitünőenlével érettségi nyelvvizsgálatot
					tett.
Írásbeli dolgozatainak külalakja	virata	virata	virata		
Az igazolatlan elmulasztott tanórák száma	—	—	—		
Az igazolt elmulasztott tanórák száma	7	—	25		
Szorgalma	enyvedésenyvedésenyvedés				
Magaviselete	példás példás példás				
Az általános sorozat					

állami nyomda ügyeiért volt felelős. 1920-ban innen vonult nyugdíjba.³

Dobrovics Győző munkájával felettesei is elégedettek voltak. Erről tanúskodnak a *Régi szolgálati és minősítési táblázat* 1902. évi bejegyzései is, amelyek szerint a mérnök a hálózatszámításnál ügyes, pontos, a háromszögméreti hálózat kijelölésénél célszerű és óvatos, a háromszögelési vázlatok szerkesztésénél tiszta és célszerű, kézikönyvszerkesztésnél rendes, a háromszögelési munkálatok végleges összeállításánál pedig szintén jól alkalmazható munkaerő volt. Személyisége a hivatali minősítés alapján: nyugodt kedélyű, előjárói felé illedelmes, hivatali társai irányában barátságos és oktató, alárendeltjei felé szabályszerű, míg a lakosság irányában egyetértő volt, anyagi háttérét illetően pedig megállapították, hogy jó gazda, nincs kártyaadóssága és nem veszekedő jellem.⁴

Dobrovics a kataszteri szervezetet érintő szociális ügyekből is kivette a részét. 1895-ben a *Kataszteri Közlöny* hasábjain a 9. felmérési felügyelőség nevében nyílt felhívást intézett hivatali kollégáihoz egy segélyegylet felállítása ügyében. A szóban forgó szervezet az Országos Felmérési Tisztviselők Internátus és Segélyegylete, amelynek létrehozását követően közgyűlési tagja lett.⁵ A források szerint 1901–1920 között a Magyar Mérnök- és Építészegylet Geodéziai szakosztályának is tagja volt, az évente összehívott üléseken jegyzői és elnöki feladatokat egyaránt ellátott. 1906-ban

kiállt a kataszteri felmérési tisztviselők fizetési osztályának arányos beosztásáért, ezért, valamint a hivatalban dolgozók szellemi színvonalának emelése érdekében segített a tisztikarnak megfogalmazni és eljuttatni a témával kapcsolatban egy levelet Wekerle Sándor miniszterelnökhöz, akkor egyúttal pénzügyminiszterhez. Amikor az uralkodó 1910-ben a műszaki főtanácsosi címet adományozta neki, az esemény alkalmából a tisztikar társas vacsorát szervezett Dobrovics tiszteletére Budapesten az Andrassy úti Bokros-féle vendéglő első emeleti különtermében. Az eseményen 80 felmérési tisztviselő vett részt, köztük Antalffy Andor és Szikszay Elek pénzügyi főtanácsosok. Ebből is látszik, hogy a szakmáért tett áldozatvállalásai révén nagy népszerűségnek örvendett kollégái körében.⁶

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára által őrzött kataszteri gyűjteményben is fellelhető Dobrovics Győző munkásságának néhány darabja, nevéhez köthető Salköveskút vázrajzának, határleírásának, területszámítási és összeadási jegyzőkönyvének elkészítése, Meszlen község 1882–1883. évi kataszteri telekkönyvének és vázrajzának szerkesztése, Salfa 1881–1882. évi határleírása, Söpte 1882. évi vázrajza és kataszteri térképe, valamint Vassurány kataszteri telekkönyvének függelék-része és Nemespécse 1881-ben készült területszámítási és összeadási jegyzőkönyve.⁷

3 MNL OL, S 92 No. 25/2. Régi szolgálati és minősítési táblázatok; *Magyarország tiszti cím- és névtára*. Bp., 1884:158.; 1886:193.; 1887:192.; 1888:237.; 1889:238.; 1890:205.; 1891:205. 1892:211.; 1893:211.; 1894:217.; 1895:217.; 1896:248.; 1897:295.; 1898:318.; 1899:337.; 1900:320.; 1901:324., 1902:61.; 1902:57.; 1902:334.; 1903:57.; 1903:330.; 1904:32.; 1904:172.; 1905:184.; 1906:195.; 1907:196.; 1908:198.; 1909:207.; 1910:214.; 1911:216.; 1912:219.; 1913:227.; 1914:233.; 1915:42.; 1917:56.; Személyi hírek. *KK*, 9. (1900) 6:114.; Kiténtetések. *KK*, 10. (1901) 6:125.; Vegyesek. *KK*, 12. (1903) 9:180.; Vegyesek. *KK*, 19. (1910) 3:91–92., 5:142.; A magyar–román határ rendezése. *KK*, 23. (1914) 1:28–31.; KEMPELEN BÉLA: *Magyar nemes családok*. 11. Bp., 1932. 307.; Kinevezések. *MMÉK*, 45. (1911) 9:144.; Vegyesek. *MMÉK*, 51. (1917) 43:386.; Személyi hírek. *KK*, 26. (1917) 9–10:188. *Magyarország tiszti cím- és névtára*. Bp., 1916:212.; 1917:219.; 1918:161.; Megemlékezés az Állami Földmérés elhunyt tagjairól. *Geodéziai Közlöny*, 8. (1932) 1–4:1.

4 MNL OL, S 92 No. 25/2.

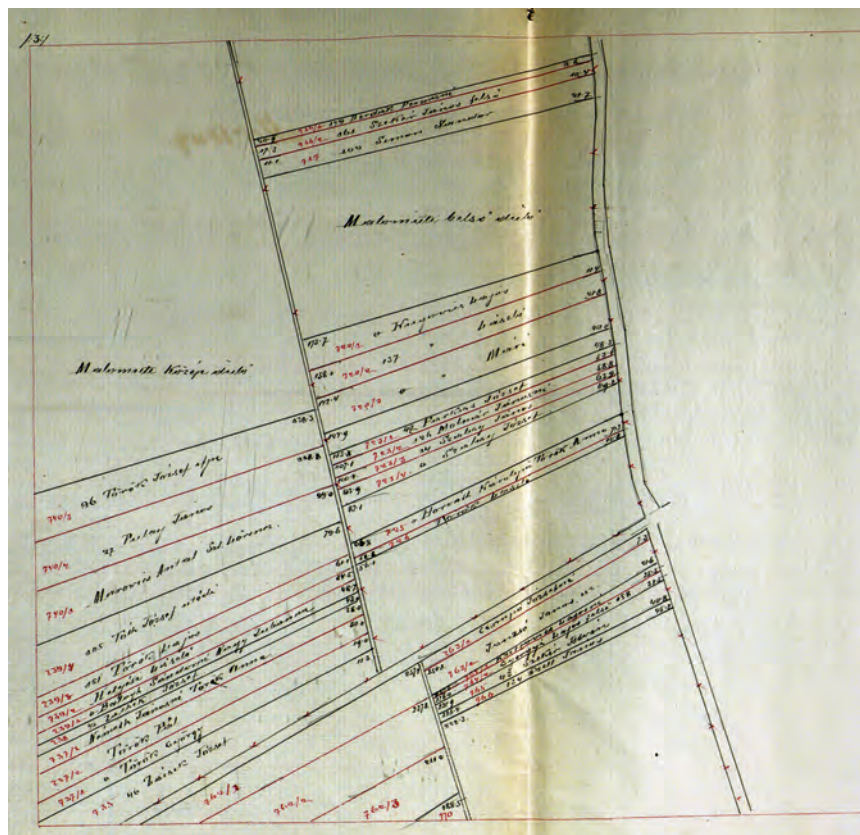
5 ZÁVOCZKI ADRIENN: Az Országos Felmérési Tisztviselők Internátus- és Segélyegylete. *Catastrum*, 3. (2016) 1:35–41.

6 Felhívás. *KK*, 4. (1895) 3:10–11. *KK*, 19. (1910) 3:86. Vegyesek. *KK*, 15. (1906) 7:183.; *Magyarország tiszti cím- és névtára*. Bp., 1884:158.; 1886:193.; 1887:192.; 1888:237.; 1889:238.; 1890:205.; 1891:205.; 1901:950.; 1902:994.; 1903:995.; 1904:531.; 1905:572.; 1906:598.; 1907:614.; 1908:629.; 1909:656.; 1910:695.; MNL OL, S 92 No. 25/2.; Dobrovics Győző kiténtetése. *KK*, 19. (1910) 3:90–92.; Egyesületi közlemények. *MMÉK*, 47. (1913) 5:90.; Egyesületi közlemények. *MMÉK*, 48. (1914) 1:16.; Vegyesek. *MMÉK*, 51. (1917) 32:297.; Egyleti közlemények. *MMÉK*, 52. (1918) 13:108.; Egyleti közlemények. *MMÉK*, 54. (1920) 12–14:66.; A Magyar Mérnök- és Építész Egylet választmányának 699. rendes ülése. *MMÉK*, 65. (1931) 49–50: 332.

7 MNL OL S Kataszteri gyűjtemény S 79 Iratok (= S 79) - No. 1219/6, 8, 10.; –No. 1230/2, 7.; No. 1306/9-10.; No. 1318/7.; No. 1350/2.; No. 1629/4. MNL OL, S Kataszteri gyűjtemény S 78 Térképek (= S 78) - 272. téka – Söpte – 13-22. Söpte kataszteri térképe.

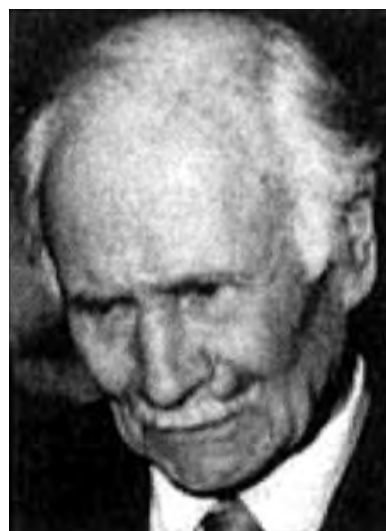

■ Mészlen vázrajza, 1882 (MNL OL, S 79 No. 1230/7.)

mivel lehetséges, hogy az egyes megoldásokat a felmérés más területein is fel lehet használni. Mindemellett persze fontosnak tartotta „a földmérői és nyilvántartói testület szellemi és anyagi érdekeinek” való képviselését is, amelyekre szintén nagy erőfeszítéseket tett, ezt bizonyítja például a Wekerle Sándorhoz eljuttatott, a felmérési tisztviselők által írt levél (1906). Külön kiemelte, hogy nem az egyes emberek érdekeit, hanem az általános érdekeket karolta fel, azért, hogy a jövőben, pl. amikor napirendre kerül az országgyűlésen az 1893. évi – a tisztviselők fizetéséről szóló – IV. törvénycikk módosítása, kész anyagot tehessenek le a miniszterek elé, amellyel a fizetésemelést meg tudják indokolni. Programjának végén utalást tett arra, hogy elindult 1895-ben egy olyan kezdeményezés, amely nem igényelt törvényhozási aktust, vagyis megalakult későbbi nevén az Országos

Felmérési Tisztviselők Internátus- és Segélyegylete, amely a felmérésben dolgozók családjának megsegítését tűzte ki célul.⁹

■ Dobrovics Győző idős korában

9 Irányelvek. KK, 5. (1896) 1:1–4.; Előfizetési felhívás a „Kataszteri Közlöny” 1896-ik évfolyamára. KK, 5. (1896) 1:1.; A kataszteri felmérés ügyét az országgyűlés a kiegyezéstől kezdve több ízben is napirendre tűzte. A témáról részletesen I.: SCHMIDT ANIKÓ: A kataszteri felmérés az országgyűlés előtt. *Catastrum*, 2. (2015) 1:19–24., 2:9–21., 3:46–59. Az állami tisztviselők fizetésének rendezése kapcsán a felmérési tisztviselők kérvényét I.: REISZ T. CSABA: A felmérési tisztviselők kérvénye magasabb rangosztályba sorolásukról (1892). *Catastrum*, 3. (2016) 2:35–45.

VII. évfolyam I. sz.

Megjelenik minden hó 16-án.

Budapest, 1898. január 16.

KATASZTERI KÖZLÖNY

SZAKLAP

a kataszter, telekkönyvi betétszerkesztés, birtokrendezés és ártérfejlés köréből.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Vár, Verőöczy-u. 17. tva a lapot illető minden köz- lemény, valamint előfizetési pénz- zek is küldendők. <i>Késziratok vissza nem adatnak.</i>	Felelős szerkesztő és kiadó: DOBROVICS VIKTOR kir. háromszöglető-mérnök.	Előfizetési árak: 1 évre . . . . . 4 ft 1/2 » . . . . . 2 » 1/4 » . . . . . 1 »
---	---	---

Előszó.

Az új évben az eddigi szerkesztési dolgok mellé a kiadói teendők és felelősség is a szerkesztőre hárultak, Spinner Gy. a laptól teljesen visszavonulván. Mikor neki e helyütt köszönetet mondanánk, hogy lehetővé tette annak idején a lapnak szerkesztőségünkbe történt átvételét az anyagi felelősség elvállalása által, most, mikor a nyilvános szereplés és előfizetőgyűjtés fáradtságos és kevésbé hálás munkáját. megunva, visszavonul, kísérje a legjobb kívánság.

Ezen alkalom kapcsán nem akarom t. előfizetőinket a lap belügyeivel mulattatni, sem sopánkodással részvételeteltetni.

Előfizetési felhívásunkban kifejezett reményünk, hogy t. előfizetőink cserben nem hagynak, nem volt hiu remény és ez bátorságot ad nekünk arra, hogy a megkezdett irányban haladjunk tovább is, követeve azon elveket, melyeket már két évforduló alkalmával is kifejtteni szerencsénk volt és melyeket épen azért itt ismételni nem akarunk.

De annyival is inkább kötelességünknek tartjuk e helyütt is köszönetünket mondani azon igen tisztelt

■ Az 1898. évi *Kataszteri Közlöny* címlapja. A kiadó és szerkesztő egy személyben Dobrovics Győző. *Kataszteri Közlöny*, 7. (1898) 1:1.

Irányelvek.

Előfizetési felhívásunkban röviden már jeleztük azon irányelveket, melyek bennünket lapunk szerkesztésénél vezérelni fognak. Az előfizetési felhívás keretében azonban nem lehet nagyon részletes programot adni, a miért is pótoljuk az ott elmulasztottat most, az első számban, a mely a mi szerkesztésünkben megjelenik.

Első sorban lapunk feladatául azt tüztük ki, hogy általában felöleljünk minden a földmérésre vonatkozó műszaki kérdést. Nem tartjuk magunkat annyira elbizakodottnak, hogy azt mernők ígérni, hogy a geodäsia terén talán korszakot alkotó felfedezésekkel szolgálhatnánk. A mi feladatunk nem annyira az elmélet művelése, mint inkább az arra hivatottak által hirdetett elveknek a gyakorlati életben való megvalósítása, illetőleg folytonos nyilvántartása annak, hogy a megállapított elméletek hol és mennyiben alkalmazhatók a gyakorlati életben; lehetőleg felkeressük és közöljük az olyan dolgokat, melyeknek kartársaink a gyakorlatban hasznát vehetik és figyelennel fogjuk kísérni a geodäsia terén feltünő új eszméket, hogy a mennyiben azok életre valók, az elméletből a gyakorlatba is átmenjenek.

Ezen szempontból igen szívesen vennénk, ha kartársaink bennünket érdekesebb gyakorlati esetek közlésével felkeresnének, a mely esetek megoldási módja talán más esetekben is haszonnal volna alkalmazható, vagy pedig ha felhasználják lapunkat kétes vagy nehézségekkel járó esetek megbeszélésére, magunk részéről készeknek nyilatkozván bármely szakunkba tartozó kérdésre kimerítő választ adni. A mi nem telik a szerkesztői bölcsességből, majd kitelik mások tudásából. Nem fogjuk kimélni a fűradságot, minden dolognak a végére járni.

És e tekintetben szívesen rendelkezésére állunk ösz-